תמיד נשחט פרק חמישי פסחים סה.

מסורת הש"ס

א) [זבחים מ. ע"ש], ב) [מוספתא פ"ד ה"ט], ג) כ"ב נח: סנהדרין ק: קדושין פב:, ד) שבת לה., ה) [זבחים לד: תף ס. ע"ש], ו) [שבת כ. וש"נ], ז) [תוס' כריתות פ"ב ה"ינ] כריתות ד: תולין עד: [זבחים לה.], ח) כריתות כב., ט) [שבת לה.], י) כפ"ת: סוס, כ) [ויקרא ח], ל) [ויותר מנותר בתוס' שבת עו: ד"ה המילים], מ) [ע"ל אלעזר], נ) [אלעזר], ס) [כיון דאינו לאוי מריקה אינו אסור. כ"ש"ס].

תורה אור השלם

1. וְנָתַן הַכֹּהֵן מִן הַדָּם עַל קַרְנוֹת מִזְבַּח קְטֹרֶת הַסַּמִּים לִפְנֵי יְיָ אֲשֶׁר בְּאֹהֶל מוֹעֵד וְאֶת כָּל דַּם הַפָּר יִשְׁפֹּךְ אֶל יְסוֹד מִזְבַּח הָעֹלָה אֲשֶׁר פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד: וַיִּקְרָא ד ז
2. כִּי נֶפֶשׁ הַבָּשָׂר בַּדָּם הוּא וַאֲנִי נְתַתִּיו לָכֶם עַל הַמִּזְבֵּחַ לְכַפֵּר עַל נַפְשֹׁתֵיכֶם כִּי הַדָּם הוּא בַּנֶּפֶשׁ יְכַפֵּר:
וַיִּקְרָא יז יא

גליון הש"ס

תוספות ד"ה המכבר מתבוון להשוות טומאת אף על פי שא"צ וכו'. לא זכיתי להבין דאם היא מתכוין לשווי מ"ב צריך שיהי' כן ובעלמא משכחת מכוין ואין צריך לנופי שמכוין לכנו' משוך הכי אבל לא בשביל הפחם וכן מוסר טומא שמכוין לתפור לצרך הענין אבל לא להשתמש בטומא אבל הכא דשווי הטומאה היא מעשה בגין ואם מתכוין להשוות טומאה הי מתכוין לנופי:

רבינו חננאל

שהיו הבהנים מדיחין העזרה בשבת שלא ברצון חכמים. אמרינן מאן חכמים ר' אליעזר אבל חכ"א אין שבות במקדש, אלא כל דבר שאיסורו משום שבות מותר הוא במקדש. והדחה מנא לן דמשום שבות היא, מיהא התולב בהמה והמגבן והמחבץ כגרוגרת והמכבד והמרבץ והרודה חלות דבש בשוגג בשבת חייב חטאת במזיד ביום טוב לוקה דברי ר' אליעזר, וחכמים אומרים אחד זה ואחד זה אינן אלא משום שבות. רב אשי אמר שלא ברצון רבי נתן דתני שבות שצריכה התירו שבות שאינה צריכה לא התירו, ווו הדחה אינה צורך עבודה במקדש. תניא רבי יהודה היה אומר כוס היה ממלא מדם התערובות שאם נשפך אחד מהן אחר שנתקבל בכלי זה היה מכשירו. ואף על גב שדם התמצית מעורב בו, אין דם התמצית מבטל דם הנפש. ולא תימא דדם התמצית לר' יהודה אינו דם אלא דם מעליא הוא, דתנן דם התמצית באזהרה רבי יהודה אמר כשרת. ואפילו הכי לענין כפרה מודה ר' יהודה כי דם הנפש בענין שנאמר כי הדם הוא בנפש יכפר. דם שהנפש יוצא בו הוא מכפר.

עין משפט נר מצוה

נב א מי' פ"ח מהלי' שבת הלכה ז:
נג ב שם הלכה יא:
נד ג מי' פכ"א מהלי' שבת הלכה ג ו סמג לאוין סה עש"ע ח"מ סי' שפח סעיף יג וסימן שלו סעיף ח כ:
נה ד מי' פ"ו מהלי' מאכלות אסורות הלכה ד:

לעזי רש"י

מטונ"ש. נישים (של חלב חמרין).

מוסף רש"י

בלא בסם. מיכר בשמים (קדושין פב:). והמחבץ. המעמיד החלב בקיבה, ול"ג מתכן עושה כמין כלי גמי ושקן הקפוי כתוכו ומי החלב שהן נסיוני טיפין, ולשון אחרון אתכן מתקרי"ש (שבת צח.). המכבד. את הבית, והמרבץ. בחיים להכרכין את האוכן שלא יעלה (שם). חייב חטאת. לקמיה מפרש טעמא דהכרוחה חלות דבש חייב משום מולש, מתכן חייב משום כורר, ומכבד ומרבץ משום גיזה (שם). אחד זה אחד זה. אחד שבת ואחד יו"ט (שם). משום שבות. דלעמא כי בחים ליה מתמלאין הנמות שבנית מאליהן (יומא כנין (שם). מדם התערובות. של פסחים מעל הלפה (זבחים ס.). שאם ישפך דמו של אחד מהן. על ידי שהן רגים ונגללים לעשות נמלא בוס זה מכשירו שהרי כולם מעורבים בו, ואי משום דאיעורבא כדם המצית לקמן ר' יהודה לטעמיה דאמר אין דם מבטל דם ולא אמרינן איתמי ליה בהתערבו הואיל וכידו לאוסופי (זבחים כד.). והלא. זה הנשפך, לא נתקבל בכלי. ואיאך כשר הא קיימא לן נשפך מן הנאוכר על הלפה ואפשי פסול (שם). מנא ידעי. דבנן אלא נתקבל, והלא לא מעשה היא אלא סברא היא בעלמא בחיים לעמא נשפך דמו של אחד מהן (שם). שמא לא נתקבל. ונמלא זורק דם פסול (שם). אף אני לא אמרתי. שיאסף אלא נתקבל בכלי (שם לה.). מנא ידע. רבי יהודה מנא ידע שנתקבל בכלי (שם). בהנים זריזין הן. בקיאין הן בכלי דפתיר בהן (דברים לג) יוחו משפטיך ליעקב (שבת קיד:). אי. דכיון שנכנס לעבודה בידוע שלמדיהו הלמות קודש (ערובין קב.) ומקבלי לבולהו (זבחים לד.). באזהרה. הי לאוין מיתי בדם, חד בדם התמצית, דלמתרינן בכריתות כפ"ק (שם). בהיכרת. דנפקא ליה מריבויא דכל דם (חולין עד.). כי הדם הוא בנפש יכפר. דמשמע דאיעו חייב אלא על דם

ועולה גופה מנלן. שמתן דמה במקום שיש תחתיו יסוד למעוטי מזרח וצרוס חוץ מאמה למזרח אצל כפון ואמה לדרום אצל מערב דהכי תנן (מדות פ"ג מ"ח) אוכל במזרח אמה אמת ובדרום אמה אמת: **אל יסוד מזבח העולה.** גבי חטאת [נשיא] כתיב ולקח הכהן מדם החטאת באצבעו ונתן על קרנות מזבח העולה ואת דמו יפך אל יסוד מזבח העולה וה"ל למיכתב אל יסוד המזבח למה לי דכתיב מזבח העולה אלא הכי קאמר אל יסוד מזבח העולה: **עגלנים.** מפני שנתעגלה להיות אחרונה: **והא לא סגי דלאו הכי.** דמלוה לשלם כתיב: **לזרוי נפשייהו.** להיות מן הראשונים: **שלא ברצון רבי אליעזר.** דאמר בעלמא גבי מכבד דהיינו דומיא דהדחה איכא חיוב חטאת הלכך במקדש כשכבר נעשה צורך גבוה אסור: **החולב.** מושך החלב מן הבהמה: **מחבץ.** מעמיד החלב ועושה ממנו חבילין שקורין מטונ"ש: **אחד זה ואחד זה.** מכבד ומרבץ ורודה אבל מאיר לא קאמרי דמולדות אב מלאכה נינהו כדאמרינן בפרק המצניע ב) ורבי אליעזר משום הכי מחייב מולב משום מפרק מגבן משום בוצה מחבץ משום בורר בהמצניע ומרבץ ומכבד מפרש התם משום אשווי גומות: **ורודה.** מדכתיב (שמואל ב יד) ויטבול אותה ביערת הדבש: **רב אשי אמר.** לעולם דבנן דאמרי בעלמא נמי שבות הוא ומתני' כר' נתן דאמר שבות שאינה צריכה לא התירו במקדש: **שאם נשפך דמו של אחד מהן.** לתרן ולא נזרק ממנו למזבח: **נמלא כולם זה מכשירו.** שהרי מעורב בו מן הנשפך: **שמא לא נתקבל בכלי.** אותו שאתה רואה להכשיר שמא לא נתקבל בכלי ותו לא מהניא ליה זריקה דתנן נשפך מלואר בהמה על הרצפה ואספו פסול בזבחים בפרק שני (דף טו.): **אף אני לא אמרתי.** שיועיל אלא כשנתקבל בכלי: **ומנא ידע.** רבי יהודה אם נתקבל בכלי והא חשש בעלמא הוא דקאמר שאם יפך דמו וכיון לנתקוני פסיקי אתא הכי מיתקני בהכי שמא לא נתקבל: **כהנים וריזין הן.** וליכא למיחש לשמא לא קיבלוהו. ליגמא אחריגא שמא לא נתקבל בכלי כל) זה שאתה שואב מתרן ונמלאת זורק דם פסול אף אני לא אמרתי אלא ממקום שיודעין שנשפכו שם דמים שנתקבלו בכלי ואי משום דמיערב בהו מהאי דלא נתקבל כגון דם התמצית הא קא פריך ליה בסיפא ולאשון עיקר: **אי זריזין הן.** הכי נשפכין הא זריזין הן ודעי: **אגב זריזותייהו.** שממהרים לרוץ ולקבל ולזרוק מיתשיך מידייהו: **ואלא דם הפמצית.** של פסחים הרבה מעורב בו ואי נשפך דם של אחד בטל במיעוטו ומה תועיל זריקה שהרי בטל: **דם הפמצית.** של חולין ושל קדשים: **באוהרה.** אלא ולא כרת דכתיב) כי נפש כל בשר דמו בנפשו הוא וגו' עד כל אוכליו יכרת ילא דם התמצית שאינו דם הנפש ובמסכת כריתות (ד:) מפרש טעמא דמאכה לאוין כתיבי בדם ומייתיר מד לדם התמצית: **לענין כפרה.** שאינו לאוי לזריקה: דם

דתועיל זריקה לאותו שנשפך אחר שנתקבל ונראה לר"י דהכי פי' שמא לא נתקבל בכלי ואסור להעלות דם פסול על גבי המזבח דדמוכח בכמה דוכתי דדוקא אם עלו בדיעבד לא ירדו וקאמר אף אני לא אמרתי אלא בנתקבל דסמכינן אוריזות הכהנים כדמסיק ודוקא מדם הראוי להתקבל פריך אבל דם התמצית כמים בעלמא חשיב כיון דאינו ראוי לכסוי אינו אוסר) להעלותו וכי פריך והלא דם התמצית מעורב בו ומבטיל ליה ברוב לא פריך מדם הראוי להתקבל ונשפך דעולין אין מבטלין זה את זה אפי' לרבנן כדאמר בהקומץ רבה (מנחות דף כב:): אמר

החולב בגרוגרות. הקשה ה"ר אפרים דתנן בפ' המוליא (שבת עו:) דשיעור המוליא מלב כדי גמיאה ושיעורי שבת הן שיש לכל המלאכות הוצאה טמינה וקצירה ותירוך דסתם חלב כדי גמיאה שהוא שיעור גדול אבל הכא בחולב לגבינה דאחשוביי אחשביה שיעורו כגרוגרת דזוטר אבל אי כדי גמיאה זוטר צריך לומר דסתם חלב לגבינה ולכך הכא שיעורו כגרוגרת והא דמיחייב בכדי גמיאה היינו במפרש בהדיא לאכילה ולשתיה דאי סתם חולב לאכילה ולשתיה ולא לגבינ' אפילו היה מפרש בהדיא לגבינה היה לו להתחייב בכדי גמיאה דזוטר הואיל ומתמו לאכול ולשתות כדאמרינן בסוף כלל גדול (שבת עו.) המוליא תנן כמלא פי פרה לגמל חייב אף על גב דלגמל לא הוי שיעורא בכדי הואיל וסתמא לפרה מיחייב אשיעורא דפרה ויש מפרש דכשהחלב כבר בעין מיחייב בכדי גמיאה אבל חולב לא מיחייב אלא בגרוגרת דאין אדם טורח לחלוב בפחות מגרוגרת וכי האי גוונא מפליג בהמוליא (שבת עט.) גבי עור לעשות קמיע[ט]:

המכבד והמרבץ. ע"כ לאו פסיק רישיה הוא דבפסיק רישיה לא הוה שרי ר"ש לרבן לכתחלה בשילהי המצניע (שבת לה.) ותימה לר"י דא"כ אמאי מחייב רבי אליעזר כיון דיכול להיות בלא גומות ודוחק לומר דפליגי אי הוי פסיק רישיה אי לא ונראה לר"י דבהא פליגי דר' אליעזר סבר סתם מכבד ומרבץ [י]מתכוון להשוות גומות אף על פי שא"ל להשוות גומות מיחייב לרבי יהודה הואיל והשוה גומות לבסוף ורבנן סברי דאין מתכוון אלא לבבד ולרבץ בעלמא וליכא אלא שבות. תימה לר"י היכי מתוקמא מתניתין דרבי אליעזר והא בעזרה שהיה לה רצפת אבנים לא שייך בה אשווי גומות ואפילו לכתחלה שרי כדאמר בשילהי המצניע (גם זה שם) אמימר שרא זילחא במחוזא אע"ג דגזרינן בבמה מדליקין (שבת דף כט:) עיליתא דשיש אטו עיליתא דעלמא מחוזא היתה כולה רצופה באבנים לא גזרינן אטו דעיר דעלמא ואור"י דבעזרה בין רובד לרובד היו גומות אי נמי לדבי אליעזר דאיכא איסורא דאורייתא כיבוד דעלמא גזרינן עזרה אטו כיבוד דעלמא דכמה שבות אשכחן במקדש כפ' בתרא דעירובין (דף קג:) אבל לרבנן דאפילו בעלמא ליכא אלא איסורא דרבנן אין שבות בי האי במקדש כיון דליכא איסורא דאוריית' בשום מקום. פסק בהלכות גדולות דכיבוד מותר כדאמרינן בהמצניע (דף לה.) גבי ריבוד האידנא קיימא לן בכרי שמעון דשרי לרבן לכתחלה ואין נראה לר"י דהא מזז עפר ממקומו אסרינן בכירה (שבת דף לט.) וכבילה (ל' ח.) ועוד בפרק כל הכלים (שבת דף קכד:) אמרינן אמר רבי מ)(אליעזר) אף מכבדות של תמרה מותר לטלטל ופריך אי מחמה לגל דהא לימא רבי מ)(אליעזר) כו' משמע דפשיטא דהוי מלאכתו לאיסור לכולי עלמא ואף על גב דריבוד שרי לכתחלה לרבי שמעון בכיבוד אסור דמשוי ביה גומות יותר מריבוד: **שמא לא נתקבל בכלי.** פי' נקונטרס ולא תועיל זריקה משום דנשפך מלואר בהמה וקשה לר"י דמ"מ יזרוק בכמה דוכתי דדוקא אם עלו בדיעבד לא ירדו וקאמר אף אני לא אמרתי אלא בנתקבל דסמכינן אוריזות הכהנים כדמסיק ודוקא מדם הראוי להתקבל פריך אבל דם התמצית כמים בעלמא חשיב כיון דאינו ראוי לכסוי אינו אוסר) להעלותו וכי פריך והלא דם התמצית מעורב בו ומבטיל ליה ברוב לא פריך מדם הראוי להתקבל ונשפך דעולין אין מבטלין זה את זה אפי' לרבנן כדאמר בהקומץ רבה (מנחות דף כב:): אמר

הראוי לכפרה, לזריקה על המזבח, ואין לו כרת אלא כדם קדשים והיא שהנפש יוצאה בו שהיא לכפרה, דמשמע דמשמע אין כפרה אלא כדם הנפש (כריתות כב.).

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com